

Till Konungen.

Till fullgörande av den riksantikvarien enligt § 9 i Eders Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för riksantikvarien och Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens tjänstemän åliggande skyldigheten att till Eders Kungl. Maj:t inkomma med årsberättelse över de under Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens vård ställda statssamlingarna samt över åtgärder, vidtagna för fornlämningars förtecknande och vård, får jag i underdånighet anföra följande:

I

1 och 2. **Statens Historiska Museum och Myntkabinet-** **tet** hava under året tillväxt genom 179 förvärv (inv. 16199—16377), varav 107 äro inköp för statsmedel, 43 fynd från utgräv-

ningar eller mera tillfälligt gjorda samt 29 gåvor. De enskilda förvärven innehålla oftast var för sig flera, stundom ett mycket stort antal föremål. En högst nödvändig och omfattande konservering av i museet förvarade medeltida målningar och träskulpturer har påbörjats med hjälp av ett av Eders Kungl. Maj:t beviljat anslag av 1,900 kronor.

Antikvariskt-topografiska arkivets båda serier, den ena innehållande anteckningar om fornlämningar, fornfynd, kyrkor och andra byggnadsverk med inventarier, den andra motsvarande grupper avbildningar (största delen fotografier) jämte ett stort antal fotografiska negativ samt klichéer och skioptikonbilder, hava under året starkt ökats.

Bibliotekets tillväxt framgår av följande tabell:

	Antal verk:	Antal band eller häften:
Genom köp	100	258
” gåvor	120	325
” byten	388	1036
Tillhoppa	608	1619

De i tabellen upptagna bytena äro erhållna genom av Akademien knutna förbindelser med sällskap och institutioner, vilkas antal under året ökats till 794. Frånsett lån till Akademiens tjänstemän och de talrika tillfällena, då besökande inom Akademiens lokaler begagnat dess bibliotek, har utlåningen under året omfattat 479 volymer.

Vid dessa institutioner hava under året tjänstgjort följande Vitterhets Historie och Antiquitets Akademiens *tjänstemän*:

Riksantikvarie och föreståndare för samlingarna: fil. dr Bernhard Salin, utnämnd år 1913, tjänstledig under året; tjänsten har uppehållits av antikvarien Janse ($\frac{1}{3}$ — $\frac{15}{5}$ o. $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$) och antikvarien Arne ($\frac{16}{5}$ — $\frac{30}{6}$).

Antikvarier och avdelningsföreståndare: för medeltiden och nyare tiden fil. dr Otto Janse, utnämnd år 1909 (andre amanuens år 1907); t. f. riksantikvarie under året, då anti-

kvarietjänsten uppehölls av amanuenserna Lindblom ($1/1—15/1$, $1/2—20/7$ o. $1/9—30/9$), Hallström ($16/1—31/1$) och Brandel ($21/7—31/8$ o. $1/10—31/12$);

för järnåldern fil. dr Ture J:son Arne, utnämnd år 1909; t. f. riksantikvarie $16/5—30/6$ och tjänstledig $1/3—31/3$, $15/10—15/11$, då antikvarietjänsten uppehölls av amanuensen Lindqvist;

för sten- och bronsåldern fil. dr Otto Frödin, utnämnd år 1911;

för myntkabinettet (Hjertbergsk antikvarie) fil. dr Bror Schnittger, utnämnd år 1915; tjänstledig $23/6—4/7$ o. $1/11—31/12$, då antikvarietjänsten uppehölls av amanuensen fru Norström.

Skrivbiträde: fru Lillot Hildebrand, ordinarie år 1912; tjänstledig $1/1—30/6$, då tjänsten uppehölls av fröknarna S. Sörling ($1/1—28/2$) och M. Sondén ($1/3—30/6$).

Amanuenser: fil. lic. Gustaf Hallström (1909) sedan år 1910;

docenten fil. dr Sune Lindqvist sedan år 1910;

docenten fil. dr Andreas Lindblom sedan år 1910;

arkitekten Sven Brandel sedan år 1917;

fil. dr Birger Nerman juni—oktober;

fröken Agda Reuterskiöld (1902) sedan år 1910;

fröken Elsa Broman sedan år 1910;

fil. mag. fröken Maj Sondén sedan år 1918.

Bibliotekarie: fil. kand. fröken Sigrid Leijonhuvud sedan år 1901.

Tecknare: teckningsläraren Olof Sörling sedan år 1890.

Räkenskapsförare och amanuens vid Myntkabinettet: fru Rosa Norström sedan år 1899.

Konservator: Erik Sörling sedan år 1910.

Extra skrivbiträde: fröken Siri Sörling (1910) sedan år 1918, död 28 febr. 1919; fröken Grittel Koch fr. o. m. 25 maj.

Fotograf och konservatorns biträde: fröken Ella Öberg.

Samlingarna hava varit öppna för allmänheten söndagar (kl. 1—3) och helgria vardagar utom måndagar (under maj—

september kl. 12—3, övriga månader kl. 12—2) med fritt inträde vad beträffar söndagar, tisdagar och fredagar, eljest mot en avgift av 25 öre person. Besökandes antal har under året utgjort 46,506. Tjänsterummen hava varje söckendag varit tillgängliga kl. 11—3.

II

Undersökningar av fornlämningar och äldre byggnader.

Under året hava inom riket följande mera betydande undersökningar och besiktningar av fornlämningar och äldre byggnader företagits på uppdrag eller med tillstånd av riksantikvarien. I allmänhet äro kostnaderna bestridda av Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien dels med för dylikt ändamål till dess förfogande ställda statsmedel, dels med Akademiens egna medel.

När genom undersökningarna vunna fynd inkommit till Statens Historiska Museum, angives detta i förteckningen genom tillfogande av de inventarienummer, varunder de därstädes (understundom först 1920) antecknats. I andra fall angivas de muséer, som fått tillstånd att, sedan de bekostat undersökningarna, behålla fynden, för så vitt avgörande därom träffats.

Från hednatiden.

Blekinge. Fil. dr Folke Hansen har utfört efterundersökning av en urnegrav från bronsåldern på nr 9 Binga i Jämjö socken (inv. 16325), och antikvarien Frödin har besiktigt ett nyupptäckt gravfält från yngre bronsåldern i Ramdala socken.

Bohuslän. Vid Åseby Sörgården i Solberga socken undersöktes av intendenten G. Sarauw 4 högar och rösen, som täckte kolbäddar med brända ben och lerkärl samt mindre fornsaker av brons och glas (Göteborgs museum). Samme undersökare har gjort utgrävningar på ett järnåldersgravfält vid Smällen i Ytterby socken (Göteborgs museum). Besikt-

ning verkställdes genom J. Alin av en förstörd gravhög vid Högås kyrka (inv. 16306).

Dalarne. Vid Mjälga by på Domnarvets järnverks område blevo tre gravhögar, antagligen från vikingatiden, undersökta av konservator Sörling, varefter deras borttagande medgivits.

Gestrikland. Av fil. lic. A. Enqvist undersöktes en något skadad järnåldersgravhög vid Ulvsta i Ockelbo socken (inv. 16248). Fil. dr Hanna Rydh undersökte en vikingatidsgrav vid Österberg i Ovansjö socken och ett par gravrösen vid Bomhus i Valbo socken (jfr H. Rydh i *Meddelanden av Gestriklands kulturhistoriska förening*, 1919; fynden i Gävle museum).

Gotland. Av fil. kand. Harald Hansson besiktigades skadade gravfält vid Valva i Eskelhems socken och vid Roes i Grötlingbo socken samt en "kämpagrav" vid Burs i Norrlanda socken. Mot ägaren av det skadade gravfältet vid Valva i Eskelhem har åtal anställts och denne ådömts böter samt skyldighet att, i den mån det låter sig göra, återställa gravarna i deras förra skick.

Vid Salands i Linde socken undersöktes av samma person två skadade rösen (inv. 16385) och vid Överburge i Fardhems socken 3 skadade stenblandade jordhögar (inv. 16384), vilkas borttagande medgivits, samt vid Mafrids i Västergarns socken en skadad "kämpagrav", som även fått borttagas. Besiktning av gravar utfördes därjämte vid Norrgårda i Västkinde socken. Ett förut plundrat gravröse vid Uggårds i Eksta socken undersöktes av fil. lic. O. V. Wennersten, varefter dess borttagande medgivits. Besiktning utfördes genom O. V. Wennersten av en grav vid Rosarve i Valls socken (inv. 16252). Vid Olleifs i Alskogs socken utgrävdes flera skeppssättning (inv. 16333) av antikvarien B. Schnittger.

Halland. Vid Bräcke i Vessige socken undersöktes av intendenten G. Sarauw en av ägaren starkt åverkad gravhög, vari en urna med fyra öron och en annan med lock, mycket

skadad, samt brända ben från bronsåldern hittades. Vid Glos-torp i Vessige socken utgrävdes av G. Sarauw två högar, den större med flera urnegravar från bronsåldern, den mindre från slutet av järnåldern. Av samme undersökare ha grävningar verkställt på en boplats från stenåldern vid Runsås i Onsala socken (Göteborgs museum).

Hälsingland. Fil. lic. A. Enqvist undersökte fyra plundrade gravhögar söder om gården Munkåker i Gnarps socken (vilkas borttagande sedermera beviljats).

Skåne. Fil. dr Folke Hansen har undersökt en delvis förstörd dubbelgånggrift vid Annehill nr 3 i Kävlinge socken, en delvis förstörd gånggrift på nr 4 Särslöv i Södervidinge socken och en orubbad gånggrift vid Höjsmölla i Höjs socken. Han har vidare undersökt ett 50-tal brandgravar från bronsålderns senare del och en enmansgrav från stenåldern vid Svarte i Balkåkra socken samt två gravrösen från järnåldern på ägora till nr 5, Ivö socken. (Resultaten av dessa grävningar finnas i Lunds universitets historiska museum). Dessutom utfördes besiktningar av urnegravfält å nr 4 i Ivetofta socken, samt en hällkista på nr 7 i Kiaby socken.

Småland. Vid Jägarudden, Skaftarp, i Rydaholms socken har fil. dr K. Kjellmark undersökt två plundrade hällkistor, vilkas borttagande medgivits. Genom amanuensen A. Julius utfördes efterundersökning av en grav vid Frituna, Brudbadet, nära Eksjö, där en vacker halsring från äldre järnåldern påträffats (inv. 16199, 16255). Samme undersökare anställde även en utgrävning vid Tingsholmen i Höreda socken, där diverse spännen m. m. från romersk järnålder hittats (inv. 16219, 16256). Vid Åbonäs i Säby socken har ingenjör A. Friberg undersökt en hällkista från stenåldern.

Södermanland. På disponenten Arvid Hernmarcks bekostnad undersökte docenten Sune Lindqvist en större gravhög vid Husby i Vansö socken, känd i litteraturen under namnet Ingjaldshögen, samt 5 gravar omkring denna (inv. 16340, 16341). Två gravhögar från vikingatiden undersöktes av anti-

kvarien T. J. Arne vid Sävsta i V. Vingåkers socken (inv. 16588), varjämte en del gravfält besiktigades i Österåkers socken. En gravhög på Ene mark i Järna socken, troligen från folkvandrings-tiden, undersöktes av docenten N. Åberg.

Uppland. Vid N. Sävja i Danmarks socken undersöktes ett 10-tal gravhöggar från vikingatiden (inv. 16250) av amanu-ensen A. Julius. Vid Addarsnäs och Penningby i Länna soc-ken utförde fil. lic. B. Thordeman undersökningar av 5 gravar, tillhörande vikingatiden (inv. 16311—12). Besiktning av en grav vid Kolhammar i Odensala socken utfördes av amanu-ensen A. Julius (inv. 16342). Av docenten S. Lindqvist verk-ställdes undersökningar av 7 gravhöggar från romersk järnålder samt på två boplatser från stenåldern vid Toroslunda i Tierps socken (inv. 16377).

Västerbotten. Författaren Sigurd Dahlbäck har under året utfört täta resor i området mellan Torneå och Kalix älvar samt särskilt i Sangis älvdal, där han för Statens Historiska Mu-seums räkning insamlat talrika stenåldersföremål och gjort noggranna undersökningar rörande alla fyndomständigheter.

Västergötland. Antikvarien T. J. Arne undersökte vid Järpås kyrka den s. k. Dyrehögen, som befanns täcka gravar från förromersk järnålder och troligen yngre järnålder (inv. 16304, 16307). Vid Varvboholm i Varvs socken undersökte antikvarien B. Schnittger en gravhög (inv. 16334). Ett röse vid Tolagården i Västerplana socken, innehållande gravar från brons- och järnålder, genomgrävdes av fil. dr Hanna Rydh (inv. 16335), varefter dess borttagande medgivits.

Ängermanland. I denna provins har lektor O. B. San-teson genom besök och förfrågningar på ett stort antal går-dar kunnat bestämma fyndomständigheterna och den i dessa trakter särdeles viktiga höjden över havet för där tidigare an-träffade stenåldersfynd, varjämte han för Statens Historiska Museum förvärvat en del nya fynd.

Östergötland. Vid Överstad i Askeby socken undersöktes tre järnåldersgravar (inv. 16265) av konservator E. Sörling.

Densamme besiktigade också ett skadat gravfält från förromersk järnålder vid Nederlösa i Normlösa socken. Genom fil. kand. A. Nordén undersöktes en grav vid Ringstad i Ö. Eneby socken och en hustomtning vid Skälv i Borgs socken (inv. 16329). Antikvarien O. Frödin har fortsatt sina undersökningar av stenålderspålbyggnaden vid Alvastra i V. Tollstads socken (inv. 16374). Ett nyss skadat gravfält vid Jussberg i Heda socken besiktigades av antikvarien T. Arne, varefter åtal anställdes mot ägaren, som dömdes till 100 kronors böter samt att återställa gravarna i deras förra skick. Vid Fjättmunna i Ekeby socken undersöktes en stensättning, som möjligen utgjort skoningen till en nu kullfallen bautasten.

Från medeltiden och nyare tiden.

Blekinge. Genom redaktör William Andersson ha undersökningar utförts i Sölvesborg för konstaterande av läget för det gamla klostret vid St. Ewalds källa, klostergången på kyrkbacken och gamla hospitalet.

Skåne. Amanuensen Sven Brandel har uppgjort förslag till konservering av slottsruinen "Månstorps gavlar" i Ingelstads socken.

Södermanland. Besiktning av textilier m. m. i Aspö kyrka utfördes av fröken Agnes Branting.

Västergötland. Utgrävningarna vid Gamla Lödöse, som igångsatts och bekostats av Styrelsen för Göteborgs stads minnesutställning 1923 med bidrag från Vitterhetsakademien, fortsattes under ledning av docenten, friherre C. R. af Ugglas. Undersökningen har bl. a. gällt förborgen, klosterkyrkan och hospitalskyrkan.

Öland. Amanuensen A. Billow har utfört förberedande undersökning av bygdeborgen Gråborg i Algutsrums socken med en tidig välvd medeltidsport och en murkammare (inv. 16552).

Östergötland. Antikvarien O. Frödin har avslutat undersökningen av "Sverkerskapellet" och fortsatt undersökningen

av "Sverkersgården" vid Alvastra i V. Tollstads socken (inv. 16375 och 16376; se O. Frödin, *Från det medeltida Alvastra, Fornvännern* 1920).

I Vreta Klosters kyrka ha genom en därtill särskilt utsedd kommission öppnats de gravar som burit namn efter Ragnvald Knapphövde och Magnus Nilsson; fil. kand. Erik Lundberg har med understöd från enskilt håll fortsatt undersökningarna inom klosterområdet vid samma kyrka.

Vid Askeby klosterkyrka ha under ledning av docenten Andreas Lindblom grävningar utförts, varvid grundmurarna till norra korsarmen blottats.

III

Särskilda anordningar ha på initiativ av riksantikvarien eller bekostnad av Akademien vidtagits till skyddande av en del fornlämningar.

Fridlysning har begärts för Stegeborgs slottsruin i Ö. Ny sn, Östergötland.

På begäran av riksantikvarien har fridlysning utfärdats för gravhögar i Eds sn, Dalsland, för ett gravfält vid Påarp i Trönninge sn, Halland, för gravar vid Frituna, Brudbadet vid Eksjö, Småland, och för gravar vid Acklinge skattegård i Acklinge sn, Västergötland.

Akademien har bifallit en från föreningen Södermanlands länsmuseum gjord anhållan att vid museet inom Nyköpings slotts område få uppresa en ursprungligen vid Skarpåker i Runtuna, men nu vid Lindö i samma socken befintlig runsten. Tillstånd har jämväl lämnats att något flytta runstenen vid Frösöbron, Östersund.

Akademien har medgivit Västergötland—Göteborgs Järnvägsaktiebolag att under vissa villkor få flytta två bautastenar, stående på en bolaget tillhörig grusås i närheten av Gunnilse station.

Fridlysningen av Åhus Västerport (Skåne) har upphäfts och ruinfragmentens eventuella borttagande medgivits.

Tillstånd har lämnats att till Ängelholms museum flytta en tidigare undersökt hällkista, nu placerad i Stationsparken vid Skeldervikens station.

Åren 1912 och 1914 inköptes av staten på av akademien gjord framställning för en sammanlagd summa av kr. 120,000 ett större område på ön Björkö i Mälaren i uttalat syfte att skydda de där befintliga märkliga lämningarna efter staden Birka. Åt kungl. domänstyrelsen och akademien uppdrogs att inkomma med förslag om förvaltningen, vilket sedan fastställdes genom kungl. brev av den 13 maj 1914. Med undantag av vissa områden har hela egendomen utarrenderats, varvid inkomsten från det s. k. A-området överlämnats till akademien för bestridande av de med vården av hela området förenade utgifterna. Denna inkomst har under åren varierat, beroende på olika arrendeavtal. Dessa avtal ha under nu förflutna period gjorts dels ettåriga, dels femåriga för att studera verkningarna av däri gjorda bestämmelser. Överinseendet över Birkamarken har å riksantikvariens vägnar utövats av den på ön bosatta konstnären Gunnar Hallström, initiativtagaren till inköpet. Vid hans sida har ställts en avlönad tillsyningsman med polismans befogenhet under de fem månader av året, då lustresande i stora skaror besöka ön. Denna plats har från och med 1913 upprätthållits av arrendator E. Karlsson. För tillsyningsmannen har våren 1914 tryckts en kort "Instruktion". Samtidigt trycktes en "Ordningsstadga för Birkamarken", vilken årligen uppsattes på anslagstavlor å vissa punkter av området.

Under de gångna åren ha under konstnären Gunnar Hallströms ledning stora röjningar ägt rum på vissa fornlämningsområden för att upprätthålla dessa partiets egenartade parkliknande karaktär eller för att bibehålla en förefintlig överskådlighet av där befintliga fornlämningar. Andra partier ha däremot lämnats orörda, dels för att de skola få tillfälle att hämta sig efter alltför våldsamt skogsskövling före inköpet, dels för att understryka deras naturliga yppighet, såsom t. ex. lövängarna. Områden, som avdelats till beteshagar, ha sam-

tidigt inhägnats, stigar ha uppröjts för besökandes rundvandring, etc.

Till konservering av en medeltida ruin vid Bringes i Norrlanda sn på Gotland, vilken av enskild person överlämnats som gåva till föreningen Gotlands Fornvänner, har Akademien bidragit med 250 kr., likaså med 400 kr. till konservering av en dylik vid Laux i Lokrume sn på Gotland.

Kapten Henric Westman har till Akademien överlämnat ytterligare ett belopp av 5,000 kr. för undersökningen av medeltidsminnena vid Alvastra. För fortsatta undersökningar sommaren 1919 av lämningar efter äldre järntillverkning i Värmlands Älvdal ställde Järnkontoret 2,000 kr. till Akademiens förfogande. Direktör E. A. F. Olsson överlämnade till Akademien en summa av 15,000 kronor att användas till antikvariska ändamål, huvudsakligen utgrävningar i Gamla Lödöse. Av summan ha 12,000 kr. använts för sistnämnda ändamål, 3,000 kr. för snabbinventering av Sveriges kyrkor. Styrelsen för rederiaktiebolaget Svea lämnade Akademien 3,000 kr. till inköp av en modell i $\frac{1}{6}$ storlek av vikingatidsskeppet från Oseberg, som förvaras i Kristianias Oldsaksamling. Godsägaren Oscar Ekman, Bjärka-Säby, ställde 5,000 kr. till Akademiens förfogande att användas på sätt, som Akademien fann för gott. Under åren 1916—1918 har av Bankir R. Olander 12,000 kr. ställts till Akademiens förfogande för fältundersökningar, renritningar m. m. i och för amanuensen G. Hallströms arbete med de nordskandinaviska hällristningarna.

Akademien har för antikvarisk-topografiska undersökningar utdelat följande anslag: Till skriftställaren Sigurd Dahlbäck 500 kr. för av denne intill 1918 års slut insända meddelanden om fornfynd m. m. från Övre Norrland; — till skriftställaren Per Johnson i Broby 200 kr. för förtecknande av fornlämningar i Blekinge; — till rektor Fr. Nordin i Vänersborg 500 kr. för undersökning av fornlämningar på Gotland; — till Gästriklands fornminnesförening 200 kr. för undersökning av fornlämningar i Valbo sn, Gästrikland; — till fil. kand. Harald Hansson,

Gamleby, 400 kr. för undersökningar tillsammans med antikvariern Schnittger av gotländska skeppsättning; — till professor A. Hahr 200 kr. för undersökning av skånska renässansborgar; — till lektor E. Brate 250 kr. för fotografering av runstenar i Södermanland; — till docenten H. Kjellin 400 kr. för undersökning av medeltida gravvårdar; — till redaktör William Andersson 125 kr. för undersökningar i Sölvesborg; — till amanuensen A. Billow 375 kr. för undersökningar vid S:t Knuts kapell och Gråborg i Algutsrum, Öland.

Vid den mångskiftande minnesvården hava, vid sidan av Vitterhets Akademiens tjänstemän och av Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller av Riksantikvariern för särskilda fall anmodad kronobetjäning, företrädesvis följande personer vid upprepade tillfällen medverkat: Folkskollär. J. Alin, Göteborg, disponenten K. E. Andersson, Årnäs, redaktör W. Andersson, Malmö, kandidat Olof Bannbers, Holsåker, amanuensen A. Billow, Stockholm, dr G. E. Blomgren, Borås, fröken A. Branting, Stockholm, lektor E. Brate, Stockholm, ingenjör G. Châtillon-Winbergh, Stockholm, skriftställaren Sigurd Dahlbäck, fil. lic. A. Enqvist, Uppsala, arkitekten E. Fant, Stockholm, intendenten E. Festin, Östersund, fil. dr E. Fischer, Göteborg, redaktör O. Fredriksson, Skenninge, ingenjör A. Friberg, Jönköping, prof. O. v. Friesen, Uppsala, prof. C. M. Fürst, Lund, konstnären Gunnar Hallström, Björkö, fil. dr Folke Hansen, Lund, fil. kand. Harald Hansson, Gamleby, intendenten Hugo Hedberg, Örebro, jägmästare S. Hederström, Kiruna, överstelöjtnant E. Hellgren, Visby, fabrikör A. N. Holm, Kivik, godsägare G. Jakobæus, Ruuthsbo, amanuensen A. Julius, Uppsala, arkivariern C. M. Kjellberg, Vadstena, intendenten Sv. T. Kjellberg, Västerås, docenten H. Kjellin, Lund, fil. dr Knut Kjellmark, Växiö, fil. lic. Erik Lundberg, Stockholm, herr P. Möller, Skeparslöf, rektor Fredrik Nordin, Vänersborg, intendenten A. Roland, Stockholm, professor A. Romdahl, Göteborg, fil. dr Hanna Rydh, Djursholm, prof. O. Rydbeck, Lund, fil. dr K. E. Sahlström, Stockholm, intendenten G. Sarauw, Göteborg, do-

centen B. Thordeman, Stockholm, docenten C. R. af Ugglas, Göteborg, arkivarien O. V. Wennersten, Visby, domkyrkoarkitekten Th. Wählin, Lund, docenten Nils Åberg, Uppsala.

Enligt § 17 i Eders Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för riksantikvariern och Akademiens tjänstemän böra dessa samtliga verka för väckande och underhållande av kärlek till våra fornminnen och för spridande av kunskap om dem, samt genom vetenskaplig verksamhet bidra till vidgandet av vår kunskap om forntiden. Denna verksamhet har bedrivits huvudsakligen genom föreläsningar och vetenskapliga publikationer, till stor del utförda på tjänstemännens fritid.

T. f. riksantikvariern O. Janse har hållit några föreläsningar i Stockholm och dess närhet.

Antikvariern T. J. Arne har hållit omkring 55 föreläsningar i Lappland, Västerbotten, Ångermanland, Uppland, Södermanland, Östergötland och Nerike.

Publicerat: *Gravar från "Vendeltid" vid Lagerlunda i Kärna sn, Östergötland* (Fornvännen 1919);

Solidusfynden på Öland och Gottland (Fornvännen 1919);

Stendösar från järnåldern (Fornvännen 1919);

Den senare förromerska järnåldern i Sverige, I (Fornvännen 1919);

Viktsenheterna i Sverige under vikingatiden (Fornvännen 1919);

Några ryska fibulor och deras utveckling (Studier tillägnade Oscar Almgren 1919);

Ett par järnåldersgravfält i Östergötland (Medd. från Östergötlands fornm. och museiför.); samt diverse artiklar i Nordisk Familjebok 1919.

Antikvariern O. Frödin har hållit ett 20-tal föreläsningar i Stockholm, Uppland, Dalarna, Blekinge och Skåne.

Publicerat: *Alvastrabygden under medeltiden, Arkeologiska,*

undersökningar åren 1916—1918, Akad. avh. Stockholm 1919 (jfr. även Fornvännen 1918—1919);

Alvastra under medeltiden, Undersökningarna år 1918 (Medd. från Östergötlands fornm. och museiför. 1919);

Jämte prof. C. M. Fürst: *Har skalpering förekommit i Norden under stenåldern?* (Studier tillägnade Oscar Almgren 1919).

Antikvarien B. Schnittger.

Publicerat: *Carl Fredrik Wiberg som fornforskare* (Medd. av Gestriklands kulturhist. förening 1919);

Flatmarksgravar från den yngre bronsåldern i Skåne och Blekinge (Studier tillägnade Oscar Almgren 1919);

Våra kulturförbindelser med östra Medelhavet under den äldre bronsåldern. Några synpunkter. (Ord och Bild 1919);

Arvidus Magni Rydaholmensis (artikel i Svenskt biografiskt Lexikon, h. 8, 1919);

Gotländska skeppssättningar från forntiden (Hvar 8 Dag 21 årg. nr 6, sid. 85—87);

Recensioner i tidskriften Ymer 1919 (E. Nordenskiöld, Sydamerika; O. Hauser, Människan för 100,000 år sedan. Människor och vildar).

Amanuensen Gustaf Hallström har hållit ett 20-tal föreläsningar i mellersta Sverige samt har som lärare i K. Lantmäteristyrelsen hållit föreläsningar för eleverna i ämnet "Fornlämningar och naturskydd", vilken undervisning med samma lärare pågått sedan 1911.

Publicerat följande uppsatser, ej upptagna i årsberättelsen 1918:

Bronsåldersfynd i Norrland (Jämtlands läns fornmfs tidskr. 1917);

Tanums härads bronsåldersgrafvar, Göteborg 1918 (Göteborgs och Bohusl. fornmfs tidskr. 1917);

Notiser om hällristningar i Göteborgs och Bohus län (Fornvännen 1917).

Amanuensen Sune Lindqvist har som docent och tillförordnad lärare i nordisk och jämförande fornkunskap vid Stockholms Högskola därstädes hållit offentliga föreläsningar i ämnet två timmar i veckan under högskolans terminer, vidare under sommaren vid de statsunderstödda kurserna i Härnösand i hembygdsvforskning hållit 20 föreläsningar och lett 6 seminarieövningar.

Publicerat: *Den svenska folkvandringens stilens uppkomst* (Studier tillägnade Oscar Almgren 1919).

Artiklar i Svenskt biografiskt lexikon.

Amanuensen Andreas Lindblom anträdde den 15 oktober den honom i egenskap av Letterstedtsk stipendiat åliggande studieresan till utlandet.

Publicerat: *De nyfunna Birgitta-målningarna i Tensta* (Ord och Bild, 1919).

Amanuensen Birger Nerman har publicerat:

Gravfynden på Gotland under tiden 550—800 e. Kr. (Antikv. Tidskr. XXII, 4. 1919).

Kung Agne och hans död på Agnefit (Fornvännen 1919).

Hur länge har ynglingaätten regerat i Sverige? (Studier tillägnade Oscar Almgren 1919).

Bibliotekarien Sigrid Leijonhufvud.

Publicerat: *Carl Gustaf Tessin som brevkonstnär* (Vår tid, 1919).

Stockholm i oktober 1920.

Underdånigst
OTTO JANSE
t. f. riksantikvarie.